

Asia C-186/24**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

8.3.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.2.2024

Valittaja:

Dr. Matthäus Metzler maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjänä

Valituksen vastapuoli:

Auto1 European Cars B.V.

ITÄVALLAN TASAVALTA

17 Ob 23/23s

OBERSTER GERICHTSHOF (ylin tuomioistuin, Itävalta)

Oberster Gerichtshof on tehnyt [– –] asiassa, jossa kantajana on Dr. Matthäus Metzler, LL.M., maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjänä velallisen [– –] omaisuutta koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä ja jossa vastapuolena on Auto 1 European Cars B.V., NL-1101BA Amsterdam [– –], ja jossa on kyse 62 261,00 eurosta korkoineen ja kuluineen ja joka koskee kantajan valitusta Oberlandesgericht Linzin (osavaltion ylioikeus, Linz) toisen asteen tuomioistuimena 21.9.2023 antamasta ratkaisusta, GZ 1 R 110/23m-20, jolla kumottiin Landesgericht Linzin (osavaltion tuomioistuin, Linz) 12.5.2023 antama tuomio, GZ 4 Cg 70/22i-10, seuraavan

vä l i p ä ä t ö k s e n

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko maksukyvyttömyysmenettelyistä 20.5.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/848 (jäljempänä asetus 2015/848) 31 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettuihin velalliselle oleviin velvoitteisiin, jotka olisi pitänyt suorittaa maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, kuuluvat myös sellaiset velvoitteet, jotka johtuvat oikeustoimesta, jonka velallinen on tehnyt vasta sen jälkeen kun maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu ja toimivaltuudet on siirretty maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle?

Jos kysymykseen vastataan myöntävästi:

2. Onko asetuksen 2015/848 31 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna suorituspaikkana on pidettävä sitä paikkaa, josta kolmannen osapuolen maksu suoritetaan tilisiirtona siellä pidetyltä pankkitililtä, silloinkin kun kolmannen osapuolen kotipaikka ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa vaan toisessa jäsenvaltiossa ja kun oikeustoimea ja velallisen suoritusta ei ole tehty kyseisessä jäsenvaltiossa vaan kolmannen osapuolen toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan sivuliikkeen välityksellä muussa jäsenvaltiossa, tarkemmin sanottuna siinä, jossa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin?

II [– –] [Asian käsittelyn lykkääminen]

Perustelut:

I

A: Tosiseikat:

[1] Landesgericht Linz (osavaltion tuomioistuin, Linz) aloitti 25.5.2022 antamallaan päätöksellä AZ 17 S 56/22t velallisen omaisuutta koskevan konkurssimenettelyn. Kantaja määrättiin maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjäksi. Kuulutus maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjästä julkaistiin 25.5.2022.

[2] Vastaaja on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Alankomaissa. Se on yksi Euroopan johtavista käytettyjen autojen jälleenmyyjistä, ja se kuuluu Euroopan laajuiseen konserniin, jolla on sivuliike Itävallassa. Velallinen myi vastaajalle henkilöauton 48 870 euron hintaan vastaajan kyseisessä sivuliikkeessä omissa nimissään 2.6.2022 – eli maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen – tehdyllä kauppasopimuksella. Kun ajoneuvo oli luovutettu Itävallassa, vastaaja siirsi kauppahinnan Saksassa pidetyltä tililtä velallisen ilmoittamalle Itävallassa pidetylle tilille.

B: Asiaosaisten kannat menettelyssä ja tähänastinen menettely:

[3] Kantaja vaati maksamaan 48 870 euroa konkurssipesälle, koska velallinen oli tehnyt kauppasopimuksen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen

- jälkeen. Kantajan mukaan ajoneuvo oli velallisen omaisuutta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisajankohtana. Vastaaja oli siirtänyt 48 870 euron kauppahinnan kolmannen henkilön (velallisen entisen elämänkumppanin) tilille. Vastaaja on sen jälkeen myynyt ajoneuvon edelleen kolmannelle osapuolelle, minkä vuoksi kantaja vaatii korvauksen maksamista konkurssipesälle.
- [4] 16.3.2023 pidetyssä istunnossa kantaja korotti vaatimustaan 62 261 euroon, joka on ajoneuvon markkina-arvo.
- [5] Vastaaja riitautti kanteen ja väitti lähinnä, että ajoneuvo ei ollut velallisen omistuksessa maksukyvyttömyysmenettelyn alkaessa eikä se siten ollut maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta. Sillä on Itävallassa ainoastaan sivuliike, ja se on rekisteröity Alankomaissa. Sen mukaan tilisiirron on tehnyt vastaaja – eikä Itävallassa sijaitseva sivuliike – Saksassa sijaitsevasta saksalaisesta pankista. Riidanalaisen kauppasopimuksen ainoa kansallinen liittymä on se, että se on allekirjoitettu Itävallassa ja ajoneuvo on myös luovutettu siellä. Saatavaa, jota kantaja vaatii, ei ole, koska asetuksen 2015/848 31 artiklaa sovelletaan rajat ylittävän tekijän vuoksi. Vastaajan mukaan sille voitaisiin esittää vaatimuksia vain, jos se olisi ollut tietoinen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta, mutta näin ei ole.
- [6] Ensimmäisen asteen tuomioistuin hyväksyi riidanalaisella tuomiollaan kanteen alkuperäisessä laajuudessaan. Se hylkäsi (korotetun) lisävaatimuksen, joka koski 13 391 euron suuruista maksua (korkoineen) (tuomio on nyt lainvoimainen). Se päätteli, että nyt tarkasteltava tilanne ei kuulu asetuksen 2015/848 31 artiklan soveltamisalaan. Näin ollen vastaaja ei voi vedota kyseisen säännöksen mukaiseen vilpittömän mielen suojaan.
- [7] Toisen asteen tuomioistuin hyväksyi vastaajan valituksen, kumosi ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomion ja palautti asian ensimmäisen asteen tuomioistuimeen asian selvittämisen jatkamista ja uutta ratkaisua varten. Sen oikeudellinen näkemys oli, että unionin oikeuden ensisijaisuuden vuoksi asetuksen 2015/848 31 artikla syrjäyttää paitsi Itävallan maksukyvyttömyyslain (Österreichische Insolvenzordnung, jäljempänä IO) 3 §:n 2 momentin myös sen 3 §:n 1 momentin. Maksukyvyttömyysmenettelyn velalliselle suoritettu maksu oli tarkastettu Saksassa ja suoritettu saksalaiselta tililtä. Tästä syystä olisi sovellettava asetuksen 2015/848 31 artiklaa. Toisen asteen tuomioistuimen mukaan lopullista ratkaisua ei voitu vielä antaa, koska siitä, tiesikö vastaaja maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta, ei ollut esitetty toteamuksia.
- [8] Kantajan Oberster Gerichtshofille tekemässä valituksessa vaaditaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen antaman tuomion palauttamista; toissijaisesti se vaatii [toisen asteen tuomioistuimen antaman] tuomion kumoamista. Se toteaa ensinnäkin, että asetuksen 2015/848 31 artiklaa ei

voida soveltaa, koska sillä säännellään ainoastaan velvoitteesta vapautumista ja se edellyttää voimassa olevaa sopimusta, jota ei tässä tapauksessa IO:n 3 §:n 1 momentin perusteella ole. Toiseksi säännöksellä suojellaan ainoastaan sopimuskumppanin luottamusta siihen, että oikeudellinen toimivalta säilyy, mutta se ei kata tapauksia, joissa (kuten tässä tapauksessa) sopimuskumppani tekee sopimuksen velallisen kanssa vasta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen. Lisäksi vastaaja on täyttänyt kyseisen velvoitteen Itävallassa, joten asetuksen 2015/848 31 artiklassa tarkoitettua rajat ylittävää tekijää ei ole.

[9] Vastaaja vaatii valitukseen antamassaan vastauksessa, että valitus jätetään tutkimatta, ja toissijaisesti, että se hylätään.

C: Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetuksen 2015/848 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jonka alueella menettely on alkanut, jäljempänä 'menettelyn aloitusvaltio'.

2. Menettelyn aloittamisen edellytykset, menettelyn kulku sekä menettelyn päättäminen määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lain mukaan. Sen mukaan määräytyvät erityisesti seuraavat:

[––]

c) velallisen ja selvittäjän toimivaltasuhteet;

[––]

m) velkojia vahingoittavien oikeustointen mitättömyys, pätemättömyys ja peräyttäminen.” [––]

Asetuksen 2015/848 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

1. Jos joku on jäsenvaltiossa täyttänyt velvoitteen velalliselle, joka on toisessa jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, vaikka velvoite olisi ollut täytettävä tämän maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, vapautuu hän velvoitteestaan, jos hän ei tiennyt menettelyn alkamisesta.

2. Jos velvoite on täytetty ennen kuin 28 artiklassa tarkoitettu kuulutus on julkaistu, katsotaan, jollei muuta näytetä, että velvoitteen täyttänyt osapuoli ei tiennyt maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta. Jos velvoite on täytetty kuulutuksen julkaisemisen jälkeen, katsotaan, jollei muuta näytetä, että hän tiesi menettelyn alkamisesta.

Johdanto-osan 81 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

On mahdollista, että jotkut asianomaiset eivät tiedä maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta ja toimivat vilpittömässä mielessä tavalla, joka on ristiriidassa uusien olosuhteiden kanssa. Sellaisten henkilöiden suojaamiseksi, jotka tietämättä menettelyn aloittamisesta toisessa valtiossa tekevät maksusuorituksen velalliselle eikä toisessa valtiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, olisi säädettävä, että tällainen maksaja vapautuu velastaan.

Itävallan maksukyvyttömyyslain (IO) 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

- (1) *Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset tulevat voimaan maksukyvyttömyysilmoituksen sisällön julkaisemista seuraavan päivän alusta.*
- (2) *Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen myötä velallinen menettää määräysvallan kaikkeen menettelyn kohteena olevaan hänelle kuuluvaan tai menettelyn aikana hänen haltuunsa tulevaan omaisuuteen (maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluva omaisuus).*

IO:n 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

- (1) *Velallisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen tekemät oikeustoimet, jotka koskevat maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta, ovat pätemättömiä velkoihin nähden. Vastike on palautettava toiselle osapuolelle siltä osin kuin siitä koituisi perusteetonta etua konkurssipesälle.*
- (2) *Velan maksaminen velalliselle maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen ei vapauta saatavan maksamiseen velvollista, paitsi jos suoritus on osoitettu konkurssipesälle tai jos saatavan maksamiseen velvollinen ei suoritushetkellä tiennyt maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta eikä tietämättömyys johtunut huolellisuuden laiminlyönnistä (ei olisi pitänyt olla tietoinen).*

D: Ennakkoratkaisupyynnön perustelut:

[10] 1.1. Asetuksen 2015/848 7 artiklan 2 kohdan c ja m alakohdan viittaussäännösten mukaan velallisen ja selvittäjän toimivaltasuhteita sekä velkojia vahingoittavien oikeustoimien mitättömyyttä, pätemättömyyttä ja peräyttämistä on arvioitava sen valtion lain mukaan, jonka alueella menettely on aloitettu. Näin ollen oikeustoimien vaikutukset ja velallisen määräysvallan rajoitusten laajuus sekä velalliselta vilpittömässä mielessä tehdyn hankinnan hyväksyttävyyys määräytyvät lex fori concursuksen mukaan, joskin tässä yhteydessä on noudatettava erityisesti myös asetuksen 2015/848 31 artiklaa (*Trenker* teoksessa *Koller/Lovrek/Spitzer* IO² [2022], Art 7 EuInsVO, 16 kohta; *Maderbacher* teoksessa *Konecny*, *Insolvenzgesetze* Art 7 EuInsVO 2015 [päivitetty 1.9.2018 rdb.at], 38 kohta; *Knof* teoksessa *Uhlenbruck*, *InsO*¹⁶ [2023] Art 7 EuInsVO, 49 ja 102 kohta; *Duursma-Kepplinger* teoksessa *Duursma-Kepplinger/Duursma/Chalupsky*, *EuInsVO* [2002] Art 4, 15 kohta).

- [11] 2.1. Itävallan lainsäädännön mukaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen myötä velallinen menettää määräysvallan kaikkeen menettelyn kohteena olevaan hänelle kuuluvaan tai menettelyn aikana hänen haltuunsa tulevaan omaisuuteen (maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluva omaisuus) (IO:n 2 §:n 2 momentti). IO:n 3 §:n 1 momentin mukaan velallisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen tekemät oikeustoimet, jotka koskevat maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta, ovat pätemättömiä maksukyvyttömyysmenettelyn velkoihin nähden.
- [12] 2.2. Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittaminen merkitsee velallisen määräämisoikeuden kaksinkertaista rajoitusta, nimittäin tosiasiallista rajoitusta, kun yrityksen hallinnointi siirtyy maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, ja oikeudellista rajoitusta, joka tulee voimaan välittömästi maksukyvyttömyysmenettelyä aloitettaessa ja joka ilmenee velallisen oikeustoimien suhteellisena pätemättömyytenä. Se ei johda velallisen oikeustoimikelpoisuuden yleiseen rajoittamiseen. Päinvastoin velallisella voi edelleen olla veloitteita. Maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta koskevat velallisen oikeustoimet ovat kuitenkin pätemättömiä maksukyvyttömyysmenettelyn velkoihin nähden (RS0063784, 17 Ob 6/21p). Tämä merkitsee sitä, että velallinen voi tehdä oikeudellisia sitoumuksia myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen, mutta niiden perusteella ei voida esittää konkurssipesää vahingoittavia vaatimuksia ennen kuin maksukyvyttömyysmenettely on päättynyt (*Kodek* teoksessa *Koller/Lovrek/Spitzer*, IO² § 3 IO, 6 kohta).
- [13] 2.3. Jos konkurssipesä menettää omaisuutta IO:n 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun velallisen pätemättömän oikeustoimen vuoksi, se voidaan vaatia takaisin (17 Ob 12/21w). Jos ostaja ei voi enää palauttaa velalliselta hankkimaansa tavaraa esimerkiksi, koska se ei enää ole hänen omistuksessaan jälleenmyynnin vuoksi, on arvioitava siviilioikeuden perusteella, missä määrin ostajalle voidaan esittää vahingonkorvausvaatimuksia tai perusteettomaan etuun perustuvia vaatimuksia (Schubert teoksessa *Konecny*, *Insolvenzgesetze* § 3 KO, 21 kohta).
- [14] 2.4. IO:n 3 §:n 1 momentissa, jossa säännellään konkurssipesää koskevien velallisen oikeustoimien pätemättömyyttä, ei, toisin kuin IO:n 3 §:n 2 momentissa, säädetä tämän periaatteen rajoittamisesta sellaisten vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien eduksi, jotka hankkivat omaisuutta velalliselta, mutta jotka – ilman omaa syytään – olivat tietämättömiä maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta.
- [15] 2.5. IO:n 3 §:n 2 momentissa säädetään, että kolmansina osapuolina olevat velalliset eivät vapaudu veloitteestaan maksamalla velkansa velalliselle. Tämä ilmentää IO:n 3 §:n 1 momentin periaatetta, koska myös maksun hyväksyminen on IO:n 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeustoimi. Koska

- velalliselta on viety oikeus määrätä maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvasta omaisuudesta, velallisella ei ole myöskään toimivaltaa ottaa vastaan suorituksia saatavista, jotka ovat maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta. Tähän sovelletaan poikkeusta, jos suoritus on osoitettu pesälle tai jos kolmantena osapuolena oleva velallinen on ilman omaa syytään ollut tietämätön maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta.
- [16] 3.1. Asetuksen 2015/848 31 artiklan 1 kohdan tarkoituksena on sen sijaan suojella sellaista vilpittömässä mielessä toimivaa kolmatta osapuolta, joka täyttää velvoitteen toisessa jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena olevalle velalliselle menettelyn aloittamisen jälkeen tietämättä menettelyn aloittamisesta, vaikka velvoite olisi pitänyt täyttää maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle. Tällaisten velvoitteiden yhteydessä maksajan katsotaan vapautuvan velastaan (*Klauser/Weber* teoksessa *Konecny*, *Insolvenzgesetze Art 31 EuInsVO 2015 [1.9.2018 rdb.at]*, 1 kohta; *Scholz-Berger* teoksessa *Koller/Lovrek/Spitzer²*, *Art 31 EuInsVO*, 1 kohta, ja *Müller* teoksessa *Mankowski/Müller/J. Schmidt*, *EuInsVO 2015*, *Art 31 EuInsVO*, 2 kohta).
- [17] 3.2. Näin ollen on omaksuttu se näkemys, että asetuksen 2015/848 31 artiklan mukaan kolmantena osapuolena olevan velallisen olisi pitänyt täyttää velvoite maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle, mikä edellyttää, että velallisella on olemassa saatavia. Säännöksen soveltamisalaan kuuluisivat näin ollen vain pesän saatavat (ks. *Klauser/Weber*, mainittu edellä, 7 kohta, *Scholz-Berger*, mainittu edellä, 4 kohta, *Müller*, mainittu edellä, 10 kohta). Tämä merkitsisi sitä, että asetuksen 2015/848 31 artiklan 1 kohtaa ei sovellettaisi velalliselle oleviin kolmannen osapuolen velvoitteisiin, jotka liittyvät velallisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen tekemään suhteellisesti pätemättömään oikeustoimeen, koska ne eivät ole pesän saatavia eikä niitä sellaisena tarvitse maksaa selvittäjälle.
- [18] Voidaan kuitenkin myös katsoa, että pelkästään asetuksen 2015/848 31 artiklan 1 kohdan sanamuodosta, jossa viitataan vain yleisesti velalliselle olevan velvoitteen täyttämiseen, ei voida päätellä, ettei säännöksessä viitattaisi myös velvoitteeseen, jotka kolmantena osapuolena oleva velallinen on täyttänyt tietämättä maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta ja näin ollen pätemättömän oikeustoimen vuoksi.
- [19] Edeltävää säännöstä eli maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 24 artiklan 1 kohtaa koskeva unionin tuomioistuimen tuomio C-251/12 ei ole tämän asian kannalta merkityksellinen, eikä sen perusteella näin ollen saada lisätietoja. Kyseinen tuomio ei nimittäin perustunut kolmannen osapuolen velvoitteen täyttämiseen velalliselle vaan maksuun, joka suoritettiin velallisen määräyksestä tämän velkojalle maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen.

- [20] 3.3. Jos unionin asetuksen 2015/848 31 artiklan 1 kohtaa tulkitaan siten, että myös tällaiset velvoitteet kuuluvat tämän säännöksen soveltamisalaan, herää kysymys suorituspaikasta. Suorituspaikkana pidetään paikkaa, jossa kolmantena osapuolena oleva velallinen on tosiasiallisesti täyttänyt veloitteen. Tässä yhteydessä riittävänä pidetään toisessa jäsenvaltiossa tehtyä rahansiirtoa (*Klauser/Weber*, mainittu edellä, 12 kohta; *Scholz-Berger* mainittu edellä, 7 kohta; *Müller* mainittu edellä, 8 kohta).
- [21] Vastaajalla on sivuliike Itävallassa. Sillä tarkoitetaan taloudellisesti itsenäistä liikeyritystä, joka on fyysisesti erillään kotipaikasta ja jolla on oma organisatorinen tehtävänsä. Sivuliikkeellä ei ole oikeustoimikelpoisuutta; oikeuksien ja velvollisuuksien haltija on ulkomainen yhtiö (6 Ob 40/19d).
- [22] On epäselvää, pidetäänkö paikkaa, jossa rahansiirto on tehty, suorituspaikkana silloinkin, kun jäsenvaltiossa kotipaikkaansa pitävällä kolmantena osapuolena olevalla velallisella on jo edellä kuvaillun kaltainen sivuliike siinä jäsenvaltiossa, jossa maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, ja kun se toteuttaa oikeustoimia myös tämän sivuliikkeen välityksellä ja ainoastaan järjestää rahansiirron käyttämällä tiliä, jota pidetään muussa jäsenvaltiossa, johon sillä ei ole erityistä läheistä sidettä.
- [23] III [– –] [kansallisia menettelysäännöksiä]

Oberster Gerichtshof

Wien, 22.2.2024

[– –]